

Կ Ե Ն Չ Ա Ղ Ա Յ Ի Ն

ԾԱՂԿԱԶԱՓԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ջենոթ Քինյ. Նալպանտեան

“À force de choisir, on prend souvent le pire”.

«Շատ անգամ մարդ ընտրելով-յոռեգոյնը կ'առնէ»:

Նամայն աշխարհի առեւտրական մեծագոյն շահաբեր գործերէն մէկը ծաղկավաճառութիւնն է: Ծաղիկը կը գործածուի բազում առիթներով, ինչպէս՝ ծնունդ, տարեդարձ, մկրտութիւն, նշանտուք, պսակ, խրախճանք, ինչպէս նաեւ կը ծառայէ իբրեւ զարդարանք՝ սեղանի, ճաշասեղանի, գրասեղանի, զարդասեղանի եւն: Ծաղիկը կը խորհրդանշէ սէր, յարգանք, շնորհատրանք, ուրախութիւն, գեղագիտական ճաշակ: Ծաղիկը, սակայն, կը գործածուի նաեւ ոգեկոչելու յիշատակը մեր անդարձ մեկնողներուն, անոնց ապրած կեանքին, գործունէութեան, թողած տպաւորութեան: Ծաղիկը կու գայ անբառամ պահելու անոնց յիշատակը: Առ ի տրիտուր հանգուցեալին կենաց օրերուն, վաստակին, բարի անունին, հարազատներ, բարեկամներ, ծաղիկ կամ ծաղկեպսակ կը բերեն եկեղեցի, ուրկէ այնուհետեւ կը փոխադրեն գերեզմանատուն եւ կը գետեղեն գերեզմանին վրայ:

Այս բարի սովորութիւնը բաւական արմատացած կը թուի ըլլալ այժմ մեր ժողովուրդին մէջ եւ հետզհետէ կը տարածուի ու կը խորանայ:

Բնական է, որ կարելի չէ թերգնահատել ծաղիկներու առկայութիւնը, դրական ազդեցութիւնը եւ հրաշալի տպաւորութիւնը մեր կեանքէն ներս: Երփներանգ ու հոտաւետ ծաղիկները ունին խօստուն լեզու. անոնք լռելեայն կը հաղորդակցին մեզի հետ իրենց բուրմունքով ու անմման տեսքով: Մարդս կը դիտէ զանոնք եւ հիացմունք կ'արտայայտէ որովհետեւ կը պարփակեն ոգեկանութիւն, կենսունակութիւն, բնական յառաջանդի: յոժ: Դարերէ ի վեր մարդս եղած է սերտ բարեկամ ծաղիկին. զայն ոչ միայն դիտած է, այլեւ՝ բռնած, հոտոտած, շոյած ու փայփայած, հոգատարութիւն ցուցաբերած: Ծաղիկները յատուկ գուրգուրանքի արժանացած են իբրեւ շնչող, կենդանի տարրեր մայր բնութեան: Հողի ծոցէն ծնունդ առած ծաղիկները մարդկութեան անոյշ ժպիտ պատճառած են եւ հոգւոյ անսահման գուարթութիւն: Այս ապրող «էակները» մօտ եղած են մարդուն սրտին, եւ ամէն առիթով, անոնք ներկայացած են բերելու բերկրութիւն, մխիթարութիւն: Ծաղիկներու տարբեր գոյները խորհրդանշական իմաստ մը կը կրեն: Այսպէս, կարմիր վարդը կը խորհրդանշէ բուռն սէր, վարդագոյնը՝ բարեկամութիւն, կարմիր եւ ճերմակը՝ միութիւն, իսկ արեւածաղիկը՝ պաշտամունք եւայլն: Հետեւաբար, ծաղիկները անբաժան ու յաւիտենական

բարեկամներն են մարդուն:

Սոյն գրութիւնը կը միտի ոչ թէ դադրեցնել ծաղիկի գործածութիւնը մեր կեանքի զանազան հանգրուաններուն, այլ՝ առաջըր առնել ծաղիկներու վրայ մսխում մեծամեծ գումարներուն, որոնք կրնան այլապէս գործածուիլ բարի նպատակներու՝ յատեւածացնելով յոյնիսկ հանգուցեալին անունը:

Մեր ընթացիկ կեանքին մէջ շատ են դէպքերը, ուր ծաղկեպսակներուն վրայ ծախսուած գումարները հասած են տասնեակ հազարաւոր տողարներու: Եւ երեւակայել, որ այդ ծաղկեպսակները միօրեայ կեանք ունին ընդամենը՝ արեւու կիզիչ ճառագայթներուն ներքոյ ...: Նոյնն է նաեւ պարագան հարսանիքներու, ուր ճաշարահը ամբողջութեամբ զարդարուած կը գտնենք ծաղիկներով՝ մսխումը հասցնելով իր գագաթնակէտին:

Մեր հաւատացեալ ժողովուրդը պէտք է լաւ գիտակցի որ հայոց կարիքները բազմազան են ամէն մարդի մէջ եւ ամէն քայլափոխին՝ թէ՛ հայոց աշխարհի մէջ եւ թէ՛ սփիւռքի տարածքին: Կարիք կայ օգնելու, օրինակի համար, ծնողազուրկ զաւակներու, որոնք աննպատակօրէն կը թափառին ամենուրեք եւ երդիք մը չունին իրենց գլխավերել: Ուսման գետնի վրայ հսկայական գումարներ են հարկաւոր դպրոցներ բանալու հայրենի երկրի ամէն ծագերը եւ զանոնք օժտելու նոր սարքաւորումներով եւ գիտութեան ընծեռած արդիական միջոցներով: Ծովածաւալ կարիքներու շարքին նշենք անհրաժեշտութիւնը Հայաստանի եւ Արցախի մէջ նոր բնակարաններու, ծերանոցներու, աղքատանոցներու, որբանոցներու, հիւանդանոցներու, բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններու, գրադարաններու եւն: Մեծ գումարներ են անհրաժեշտ բարելաւելու մեր բանակայիններու կեանքը, անոնց սնունդը, հոգատարութիւնը, որպէսզի մեր քաջարի մարտիկներուն կեցութիւնը ծառայական դաշտէն ներս ըլլայ հաճելի փորձառութիւն:

Յիշել է պէտք, որ բացի հայրենիքին օժանդակելու միջոցէն, մենք ունինք նաեւ սփիւռքի իրականութիւնը, ուր նիւթական կարիք ունին հայ ամենօրեայ վարժարանները, եկեղեցիները, կրթական, բարեսիրական բազմաթիւ հաստատութիւնները, ուսանողական հիմնադրամները, գրատնայութեան հիմնադրամները, եւայլն:

Արդ, ինչո՞ւ չընտրել ազգաշէն ծրագիր մը եւ չօգնել անոր յառաջացման ու ծաղկման: Ինչո՞ւ քրտինքով ու արեան կաթիլներով վաստակուած դրամը ծախսել ծաղիկի վրայ, որուն կեանքը խիստ կարճատեւ է:

Ծաղկեպսակներու եւ ընդհանրապէս ծաղիկներու վրայ հսկայական գումարներու վատնումը մեղք է, վասնզի մեր հոգեւոր կարիքները կը բարձրադադակեն եւ զմեզ զգաստութեան ու խելամտութեան կը հրաւիրեն: Այստեղ խնդրոյ

առարկան ոչ այնքան ծաղիկն է որքան չափի զգացումի պակասը: Մարդս եթե կորսնցնէ իր չափատրութիւնը կամ հաւասարակշռութիւնը, ապա կ'անցնի ծայրայեղութեան, որ անշուշտ, վնասակար է:

Մեր հանրաճանաչ դերասաններէն՝ Պետրոս Աղամեան, երբ իր մահկանացուն կնքեց, անոր բաղման առիթով այնքան ծաղկեպսակ նուիրած էր Հայ ժողովուրդը, որ յաջորդ օրն իսկ յունական բերթերը այսպէս արծազանգեցին՝ «Եթէ այդ ծաղկեպսակներուն վրայ ծախսուած դրամները դերասանին նուիրուէին իր կենդանութեանը, ապա ան ողջ կ'ըլլար հիմա»: Այս խօսքերը ատելի բան իրական են, վասնզի անցած են կեանքի բուրայէն: Անցեալի մեր հէք գողութիւնը, մտատրականները, արուեստագէտները, ամէնը առանց բացառութեան, արժանացած են այս դժխեմ ճակատագրին: Անոնք վաղ ու դառն մահ ճաշակած են վասնզի մեր ազգին զաւակները թողլիք են զիրենք, անտեսած ու մոռցած: Մահէն ետք ցուցաբերուած յարգանքի պէտք չունին մեր մեծութիւնները, երբ անոնց կենդանութեան կը զլացուի դոյզն բարիկամեցողութիւն, զնահատութիւն, օգնութիւն:

Արդ ուրեմն, փոխան ծաղկեպսակի, մեր ժողովուրդը թող ունենայ հեռատեսութիւնը եւ բարեմտութիւնը անմահացնելու յիշատակը հանգուցեալին՝ հայրենիքին օժանդակելով՝ բարեսիրական, օգտակար, ազգաշէն գործ կատարելու, եւ ոչ թէ իր ունեցած նիւթական միջոցները յումպէտս վատնելու:

Մենք յոյժ կը հաւատանք որ մեր ժողովուրդը հետզհետէ պիտի չափաւորէ իր զգացումը եւ զիտակցի, որ չարքաշ աշխատանքով եւ տքնուով ձեռք բերուած գումարները բարոյապէս կարելի չէ յօդս ցնդեցնել, այլ հարկ է զանոնք գործածել օգտակար ծրագիրներու վրայ՝ օգնելով վերելքին մեր ազգին եւ սատար հանդիսանալով անոր բարձրացման:

Ո՛վ Հայորդի, էական պարտականութիւն համարէ յիշատակի ճրագ մը վառել ի Հայրենիս ...:

Քանի՞ հազար ընտանիք երդիր մը կ'ունենար իր գլխուն վրայ...

ԳՐԱԿԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԵՂԻՎԱՐԴԻ «ԱՊՐԻԼ 24»
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ
ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆ

Ներսէս Արդ. Ալոյեան

«Ապրիլ 24-ը եղբրական ժառանգութիւնն է մեր անցեալին, իսկ իր լուսատը ու անմեռ յիշատակը մեր մէջ ապրեցնելու գործը գերագոյն պարտականութիւնն է մեր ներկայ սերունդին»:

ԵՂԻՎԱՐԴ.

Եղիվարդը հայ քնարերգութեան նշանաւոր դէմքերից է, որ բախտ է ունեցել գրեթէ կէս դար շարունակ ապրել ու ստեղծագործել իր ականաւոր ժամանակակիցների՝ Յակոբ Օշականի, Վահան Թէքեանի, Բենիամին Նուրիկեանի, Անդրանիկ Անդրէասեանի, Արամ Հայկազի, Վահէ Հայկի եւ ուրիշների կողքին՝ մասնակից լինելով մեր բանաստեղծական մտքի զարգացմանն ու նրա զօրացմանն առաջընթացին:

Եթէ փորձենք ուրուագծել Եղիվարդի կերպանկարը, ապա պիտի նշենք, որ նա բացարձակ անհատականութիւն էր, որի խօսքը՝ գործի ծաղիկն էր: Նրա տաղանդի աչքի զարնուող իրայատկութիւնը ազնութիւնն էր ու անկեղծութիւնը: Իր կոչումով, իր ճակատագրով, իր ամբողջ կեանքով ու աշխատանքով անմիջական շառաւիղն էր իր նախորդների, նրանց մեծ գործի շարունակողը, բարդ ու դժուարահաճ սփիւռքահայ աշխարհում:

Իր ողջ կեանքի մեծ մտահոգութիւնը ջլատուած ուժերով, փշուր-փշուր, աշխարհով մէկ ցրուած, անկայան, անապաւէն, անյոյս, անհեռանկար սփիւռքահայ իրադրութիւնն էր, օտարակույ ովկիանոսներում հայածին տաղանդների կայծկլտալով սուգուելու ցար, հնարաւորը փրկելու, անհնարինը իրականացնելու մշտական հոգսը այրուել է շարունակ նրա հայրենասէր հոգում, նրա հնարամիտ, ամենուրեք օգնող ու հասնող նրա գործարար կեանքում, խորունկ դաւանանք, կամք եւ ոյժ է դարձել ու տաք սնունդ է տուել նրա գրական զօրաւոր տաղանդին:

Իր բարդ ճակատագրով, մարմանդ ու յախտն այրումների մէջ, իր բարդ ու դժուարին կեանքով Եղիվարդը ստեղծել է մի սրտայորդ ու հարուստ գրականութիւն, ստեղծել է հայրենաշունչ ու հայրենապինդ գործերի մի գունագեղ շարան, մի բանկ հարստութիւն: Փորձել է մեր հոգեւոր-մշակութային անդաստանին նոր շունչ տալ, զօրացնել հայի հաւատքը եւ ոգին: Եւ ինչ էլ երգել է նա՝ հայրենի սէր, ներանձնական զգացումներ, հաւատքի ոյժ՝ համամարդկային գաղափարներ է